

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Pfv.III.20.470/2015/3.szám

A Kúria a dr. Sipos Balázs Tihamér ügyvédáltal képviselt felperesnek a dr. Donauer Márk ügyvédáltal képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 6.P.107.960/2011. szám alatt megindított és másodfokon a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.639.254/2014/4. számú ítéletével elbírált perében a 79. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2015. november 25. napján megtartott tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott rendelkezéseit - az első- és másodfokú perköltség viseléséről szóló részre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 6.P.107.960/2011/68. számú ítéletét megváltoztatja és az alperes marasztalását 3.681.757 (hárommillió-hatszáznyolcvanegyezer-hétszázötvenhét) forintra emeli fel azzal, hogy 2.000.000 (kétmillió) forint után 2010. szeptember 28. napjától, 16.100 (tizenhatezer-száz) forint után 2010. november 1. napjától, 498.000 (négy száz kilencvennyolcezer) forint után 2010. november 15. napjától, 70.300 (hetvenezer-háromszáz) forint után 2010. december 15. napjától, 725.883 (hétszázhuszonöt ezer-nyolcszáznyolcvanhárom) forint után 2012. augusztus 1. napjától, 371.474 (háromszázhetvenegyezer-négy száz hetvennégy) forint után 2012. november 1. napjától kell megfizetni a törvényes mértékű késedelmi kamatot.

Az alperes által fizetendő havi járadék összegét pedig 25.629 (huszonöt ezer-hatszázhuszonkilenc) forintra emeli fel.

A Gazdasági Hivatal felhívására a felperes 17.600 (tizenhétezer-

hatszáz) forint, az alperes pedig 129.300 (egyszázhuszonkilencezer-háromszáz) forint állam által előlegezett költséget köteles megfizetni, míg az államnak külön felhívásra a felperes 30.000 (harmincezer) forint, az alperes pedig 220.700 (kettőszázhuszezer-hétszáz) forint kereseti illeték megfizetésére köteles.

Kötelezi az alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 600.000 (hatszázezer) forint együttes elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az alperes az állam külön felhívására 225.800 (kettőszázhuszonötezer-nyolcszáz) forint együttes fellebbezési és felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére köteles.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes az M. úton, a 2010. szeptember 28. napján bekövetkezett közlekedési balesettel kapcsolatos kárát érvényesítette az alperessel szemben. A láthatósági mellényt viselő felperes emelőkaros gépkocsival végzett munkát, amikor az úttest szélén megállt, és bekapcsolta a gépkocsi vészvillogóját, és a jármű mögé állva biztosította a kocsí platóján maradó kollégájának az emelőkaros biztonságos leeresztését. Az alperes által biztosított gépjármű vezetője S.J. az M. út ezen kétszer két forgalmi sávú útjának külső sávjában közlekedett, vérének etilalkoholja meghaladta a 0,8 g/l/ezreléket. Észlelte az általa igénybe vett forgalmi sáv területén várakozó tehergépkocsit, irányjelző használata mellett a belső forgalmi sávba húzódással megkezdte a kikerülést, azonban nem tartott megfelelő oldaltávolságot és ezért nekiütközött a várakozó gépjármű hátsó részének, és elütötte a gépkocsi mögött tartózkodó felperest. A felperes a balesetben az orrhát jobb oldalának 2 cm-es horzsoltszélét, bal felső szemhéj zúzódását, a jobb hüvelykujj hajlítós és orsó csonti oldalon a végperc és alapperc területén jelentős nagyságú lényeges bőr és lágyrész hiánnyal járó roncsolt sebzését, a bal kéz kézhatárfelületén II. középcsont feletti zúzott sebzését, a bal kéz II. középcsont elmozdulással járó törését, a bal comb zúzott sebzését és vérgyülemét, a bal térdkalács feletti terület zúzott sebzését szenvedte el. A felperes baleseti eredetű munkaképesség-csökkenése 20%-os, állapota végleges, abban javulás nem, azonban rosszabbodás bekövetkezhet. Combján és kezein feltűnő hegek maradtak vissza, a bal kéz mutatóujjának ízülete némileg deformálódott, hegek környékén érzéskiesés van, jobb keze szorító ereje kissé csökkent, mozgásfunkciói némileg elmaradnak az egészségestől, amely maradványtünetek miatt korábbi sporttevékenységeiben ügyetlen, manuális tevékenységhez szükséges finom mozgásokat nem, vagy csak nehezen tudja kivitelezni. Balesete

óta meghízott. Maradványállapota a mindennapi élettevékenységét enyhe, egyes esetekben, amelyek a kezek fokozottabb igénybevételeivel végezhető tevékenységek, közepes mértékben nehezíti. Balesetét követően két hónapig spontán lezajlott poszttraumás stresszszavar utáni állapotban szenvedett, ennek lezajlása után pedig életvezetésében enyhén elnehezítő alkalmazkodási zavar alakult ki nála.

A büntetőbíróóság jogerős ítéletében megállapította az alperes által biztosított gépkocsivezető bűnösségét ittas járművezetés vétségében és segítségnyújtás elmulasztásának büntetében.

A felperes a módosított keresetében vagyoni és nem vagyoni kárainak a megfizetésére kérte az alperes kötelezését. Arra hivatkozott, hogy a baleset kialakulásában közrehatás a részéről nem állapítható meg, ezért kármegosztás alkalmazása nélkül kérte a kártérítési összegek megállapítását.

Az alperes a helytállási kötelezettségét nem vitatta, azonban 80-20%-os kármegosztás alkalmazását kérte, a felperesre kedvezőbb arányban. Elismerte, hogy a biztosítottja ittas állapotban vezetett és KRESZ szabályt is szegett, de arra hivatkozott, hogy a felperes is közrehatott a baleset bekövetkeztében, amikor a munkaterületet jogszabályban írt ilyen irányú kötelezettség ellenére nem jelölte és korlátozta kellően.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 3.111.869 forint és ennek különböző összegei után járó késedelmi kamatának, továbbá 2014. június 1. napjától havi 20.503 forint járadék megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a jogvita elbírálására a Ptk. 346. § (1) bekezdése az irányadó, mert több személy fokozott veszéllyel járó tevékenységgel közösen okozta a kárt. Nem volt vitás az alperes biztosítottjának az ittas vezetése, legalább enyhe fokú alkoholos befolyásoltsága, és a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) és a 35. § (1) bekezdése szerinti 34. § (1) bekezdés d) pontjának a megsértése, mert figyelmetlenül vezette a gépkocsit és a kikerülés során nem tartott megfelelő oldaltávolságot. Megállapította azonban a felperes közrehatását is, mert megfelelően gondoskodnia kellett volna a munkaterület elkorlátozásáról. A felperes munkagépe szakaszosan változó mozgó munkahelynek tekintendő, a 3/2001. (I.31.) KöViM rendelet (R.) értelmében terelőkorláttal, vagy terelő kúpokkal, vagy a behaladást megakadályozó táblával kellett volna jelezni a munkaterületet és ezen a kötelezettségen nem változtat, hogy a perbeli munkagépen sárga villogó, vészvillogó is működött, a dolgozókon pedig láthatósági mellény volt. Nem fogadta el a felperes hivatkozását alaposnak, miszerint a járművezető olyan ittas volt, hogy a munkahely előjelzése esetén is bekövetkezik a baleset. A felperes a jogszabályi előírásokon alapuló kötelezettsége elmulasztásával esélyt sem adott, hogy a károkozó a munkagépet megfelelő időben észlelje

és megkezdje a kikerülést. A felperes közrehatását 20%-os mértékben megállapítva döntött az egyes vagyoni és nem vagyoni kártérítési igényekről. Az élelemfeljavítás összegét napi 500 forintban határozta meg, így 61 napra 30.500 forintot állapított meg, amelyből levonta a 20%-os közrehatás összegét és az alperes által teljesített 14.400 forintot, a még fizetendő összeget 10.000 forintban határozta meg. Gondozó költségére 70.000 forintot határozott meg, ezt csökkentette a közrehatásnak megfelelő 14.000 forinttal és az alperes 24.000 forint összegű teljesítésével, és 32.000 forint fizetendő összeget állapított meg. Háztartási kisegítő költségére 297.000 forint hátralékot állapított meg, amelyet csökkentett a 20%-os közrehatás 59.400 forintos összegével és az alperes által teljesített 76.800 forinttal, így 160.800 forint hátralékot állapított meg. A ház körüli munka többletköltségére 195.790 forint hátralékot állapított meg akként, hogy a 244.750 forint hátralékból levonta a közrehatás miatti 48.960 forintot. Kerti munka költségére 260.933 forint hátralékot számolt el, abból levonva a közrehatás 51.187 forintos összegét, 208.746 forint a fizetendő összeg. Közlekedési költség, kísérő költségére a felperes által követelt 76.500 forintból levonva a közrehatás miatti 15.300 forintot és az alperes 52.200 forint teljesítését a még fizetendő hátralékot 9.000 forintban határozta meg. A felperes gyógyszer, kötszer költség igényét elutasította. Keresetveszteség címén 398.350 forintot állapított meg úgy, hogy levonta a 498.000 forintból a közrehatásnak megfelelő 99.650 forintot (helyesen 99.600 forintot). Erőmegfeszítés címén összesen 297.183 forint hátralékot állapított meg, a 20%-os közrehatás mértékét elszámolva. Járadékként, figyelembe véve a közrehatás mértékét a ház körüli munkára és a háztartási munkákra 4.800-4.800 forintot állapított meg, a kerti munkára 5.770 forintot, erőmegfeszítésként járó járadékként pedig 6.287 forintot. Nem vagyoni kártérítés címén a felperes által követelt 3.000.000 forintból 1.800.000 forintot talált arányban állónak a hátrányok ellensúlyozására. Értékelte a felperesnél a baleset következtében elszenvedett hátrányokat; a 20%-os munkaképesség-csökkenést, valamint azt, hogy a baleset miatt kialakult állapota végleges, abban rosszabbodás következhet be, javulás nem várható. Figyelemmel volt a felperes testén látható hegekre, és a maradványállapotára is, így arra, hogy a mindennapi élettevékenységét enyhe, illetve a kezek fokozottabb igénybevételével végezhető tevékenység esetén közepes mértékben nehezítik.

A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyta. Megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, megfelelő jogszabályi hivatkozással érdemben helyes döntést hozott, amellyel a másodfokú bíróság teljes egészében egyetértett, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét helyes

indokaira tekintettel hagyta helyben. Kiemelte a felperes fellebbezésében írtakra figyelemmel, hogy nemcsak a tehergépkocsi minősült veszélyes üzemnek, hanem az a tevékenység is, amit a felperes az emelőkosaras gépjárművel végzett. Utalt arra, hogy a bírói gyakorlat szerint a gépjármű veszélyes üzemi jellege nem szűnik meg önmagában amiatt, hogy azt valamilyen okból rövid időre leállították. A felperes közreható magatartásának megítélése körében hivatkozott az R. 1. fejezetben kifejtettekre, miszerint a közúton végzett munkákkal érintett munkaterületet a forgalomtól külön kell választani és jelezni kell. A jogszabályi kötelezettség három részből áll; elkorlátozásból, a munkahely jelzéséből és a munkahely előjelzéséből. A felperes által sem vitásan kizárólag a munkahely jelzésével kapcsolatban jártak el megfelelően, a sárga villogó lámpát használták, de ezzel nem mentesültek a 3. és 5. pont alatti kötelezettségük teljesítése alól. A rendeletben előírt szabályok betartása azt a célt szolgálja, hogy ezzel a közúton végzett munkára felhívják a figyelmet, és ezért egyértelmű, hogy ezek elmaradása közrehatott a baleset bekövetkeztében. Annak az alperessel szembeni jogviszonyban nem volt jelentősége, hogy a bóják kihelyezése a felperes, vagy a munkatársa feladata volt, és hogy az milyen okból maradt el; ebben a jogviszonyban ez nem volt értékelhető.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet és annak hatályon kívül helyezését kérte és az alperes marasztalását a felperes közrehatása nélkül kérte megállapítani. Arra hivatkozott, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő, sérti a Ptk. 346. § (2), a 339. § (1) és a Pp. 206. § (1) bekezdését. Álláspontja szerint tévedtek a bíróságok, amikor a balesetet veszélyes üzemek találkozásának tekintették. A gépjármű átmenetileg kiállt a forgalomból, ezt az út szélén történt megállás és a vészvillogó bekapcsolása együttesen jelezte, a gépkocsi ezért átmenetileg megszűnt veszélyes üzem lenni. A gépkocsira épített és éppen leereszkedő emelőkosaras munkagép valóban veszélyes üzem, azonban az alperes biztosítottja nem az emelőkosárnak, hanem a várakozó gépkocsi hátsó részének ütközött és így ütötte el a mögötte tartózkodó felperest. Mivel a várakozó gépkocsi nem volt veszélyes üzem, az alperesi gépkocsi nem veszélyes üzemben és emberben okozott kárt. Ezért a balesetet a Ptk. 345. § (1) bekezdése szerinti veszélyes üzemi felelősség szabályai szerint kell megítélni. A jogerős ítélet által hivatkozott döntésekben a bíróság a gépjárművet minősítette veszélyes üzemnek akkor, amikor rövid időre leállították. Az adott esetben gép nélküli embernek okozott egy veszélyes üzem kárt, mert a felperes nem a gépben ült, azáltal nem volt védve, így aránytalanul nagyobb kárt szenvedett el nem veszélyes üzemként, mintha a veszélyes üzem részeként szenvedte volna el a károkozást. A jogerős ítélet helyesen állapította meg a baleseti mechanizmust; a baleset azért következett be, mert az alperes biztosítottja az oldaltávolságot nem tartotta be, ezért a

balesetnek nem a tehergépkocsi körülkerítésének elmulasztása volt az oka. Hivatkozott arra is, hogy olyan rövid idő volt a tehergépkocsi leállása és az alperes gépkocsija odaérkezése között, hogy a körülkerítés be sem fejeződhetett volna. A büntetőíratokból pedig az is megállapítható, hogy az alperes biztosítottja erősen ittas állapotban volt, ezért nem tudott megfelelően közlekedni, és nem a bójázás hiánya miatt.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott részének hatályban tartását kérte.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. §-ának (2) bekezdése értelmében csak a felülvizsgálattal támadott részében és a Pp. 270. §-ának (2) bekezdése alapján abban a körben vizsgálta, hogy a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A jogerős ítélet a károsult kárát - amelyet az alperes biztosítottja okozott - nagyobb részt megítélte azon a jogi alapon, hogy az adott esetben két veszélyes üzem találkozott, amelyre a delictuális (általános) felelősségi szabályt kell alkalmazni. Ennek keretében pedig kármegosztást alkalmazott. A felperes felülvizsgálati kérelme két alapon támadja a jogerős ítéletet. Egyrészt azért, mert szerinte nem veszélyes üzemek találkoztak, így a felelősségre nem a vétkességi szabályokat kell alkalmazni, hanem a veszélyes üzemi felelősség Ptk. 345. § (1) bekezdésében írt tárgyi felelősségi szabályát. Másrészt az álláspontja szerint kármegosztásnak nem volt helye.

A kérelet jogi minősítésével kapcsolatos felperesi álláspont nem helytálló, de a jogerős ítélet is e tekintetben téves indokok alapján foglalt el érdemben helyes álláspontot. Való igaz, hogy a felperes egy olyan emelőkosaras gépjármű személyzetéhez tartozott, amely munkavégzés céljából a kétsávos közút szélén megállt. Az autó bekapcsolta a vészvillogóját és a sárga villogóját, a felperes pedig munkavégzés céljából állt az autó mögött. Itt ütötte el az alperes biztosítottja, aki a járművét ittasan vezette és az álló autó végének ütközve a felperest is elsodorta. Az egyértelmű, hogy a felperest az úton kikerülés közben elütő jármű veszélyes üzem. Azt kellett eldönteni, hogy ilyennek minősül-e az emelőkosaras jármű. Ez a gépjármű a működése szempontjából kettős arculatot mutat, s azt ehhez képest kell megítélni jogilag. A Kúria álláspontja az, hogy a közúton haladó gépjármű, hasonlóan a többi közlekedő autóhoz egyértelműen veszélyes üzem. Ezt a jelleget nem veszíti el azzal, hogyha az erre való alkalmassága folytán azért áll meg a közúton, hogy ott különböző munkákat végezzen. A munkavégzés miatti megállás, majd az erre való felkészülés, illetve a munkavégzés során a fokozott veszélyessége a munkagépnek fennmarad, hiszen gépi erővel folytat veszélyes tevékenységet,

mégpedig közúton. Ezt a veszélyes jelleget támasztja alá az is, hogy jogszabályi előírás van jelzések alkalmazására, körülkorlátozásra. Érdemben helyes a jármű veszélyes üzemi minősítése a jogerős ítéletben, az ennek alapjául kifejtett okok és ezekre való hivatkozások azonban tévesek.

A kármegosztás alkalmazása a jogerős ítéletben jogszabálysértő, és a jogerős ítélet nem is jelölte meg azt a jogszabályt, amelynek alapján alkalmazta a kármegosztást. [Erre a Ptk. 339. § (1) bekezdés és a PK 36. számú állásfoglalás alapján, illetve a Ptk. 345. § (2) bekezdés és a PK 38. számú állásfoglalás alapján kerülhetne sor]. A jól feltárt tényállásból egyértelmű tény, hogy egyrészt jogszabály előírása miatt (R.) a munkát végző gépet - az alkalmazott jelzéseken túl - az előírtak szerint körülkorlátozni kellett volna. Másrészt tény az is, hogy jelzések voltak ugyan, de körülkorlátozás nem. A jogerős ítélet tévesen azt állapítja meg, hogy az említett hiány miatt kell alkalmazni a kármegosztást. A körülkorlátozás hiánya az valóban jogszabálysértés, de a kártérítés szempontjából az csak akkor válik egyúttal jogellenessé is, ha emiatt, azzal összefüggésben következett be, legalább részben a felperes kára, amely az adott esetben kármegosztást jelentene. Az adott ügyben eljáró bíróságok azonban nem vizsgálták, hogy van-e oki szerepe a körülkerítés elmaradásának, és a hiányt magát tették tévesen a kármegosztás alapjául. A kármegosztás alkalmazásának feltételeit a károkozónak kell bizonyítani a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján. Ezt azonban nem bizonyította az alperes, de egyébként sem állapítható meg kármegosztásra alapot adó magatartás még részben sem a felperesnél, illetve magánál a munkagépnél. Ellenkezőleg, az állapítható meg, hogy az álló, ám kivilágított autót az ittas vezető későn észlelte és rosszul végezte a kikerülést olyannyira, hogy először az autó végének ütközött és így sodorta el a felperest. Ezért az alperes helytállási kötelezettsége teljes, miután a biztosítottja teljes kártérítési felelőssége állapítható meg.

A fentiekre figyelemmel a Kúria a felperest ért nem vagyoni hátrány összegét a Pp. 206. §-ának (1) bekezdése szerinti mérlegelésével, az egyéni hátrányok, a károsodás bekövetkeztekor fennálló ár- és értékviszonyoknak megfelelően 2.000.000 forintra emelte fel.

A vagyoni károk vonatkozásában 1.681.757 forint a hátralék a felperes közrehatásának elszámolása nélkül. Az élelemfeljavítás költségénél a 30.500 forint hátralékból csak az alperes által teljesített 14.400 forint vonható le, így a fizetendő hátralék összege 16.100 forint. Gondozás költségére a megállapított 70.000 forint hátralékból 24.000 forint vonható le az alperes teljesítésére figyelemmel, ezért 46.000 forint a fizetendő összeg. Háztartási kisegítőként a 297.000 forint hátralékból az alperes 76.800 forint teljesítésére figyelemmel 220.200 forintra csökkent a tartozás. A ház körüli munka költségére 244.750 forint, a kerti munka költségére 260.933 forint a hátralék (az alperesnek teljesítései nem voltak). A közlekedés 76.500 forint

többletköltségéből levonva az alperes 52.500 forint teljesítését 24.300 forint a fizetendő összeg. A keresetvesztesség címén 498.000 forint, míg az erőmegfeszítés címén 371.474 forint a megfizetendő összeg (az alperes ezekre nem teljesített peren kívül a felperesnek). Összesen 1.681.757 forint az a hátralék összege, amelyet ily módon az elsőfokú ítéletben megállapított 1.311.869 forint helyett kell fizetnie az alperesnek vagyoni kárként felmerült hátralékként. Összesen a 2.000.000 forint nem vagyoni kártérítés összegével a felemelt kártérítés összege 3.681.757 forint.

A havi járadékok összege 20.503 forint helyett a közrehatás értékelése nélkül 25.629 forint; háztartási kisegítő és ház körüli költség címén 6.000 forint a 4.800 forint helyett, kerti munka költségére 5.770 forint a 4.616 forint helyett, és az erőmegfeszítés címén járó járadék összege 7.859 forint a 6.287 forint helyett.

A kifejtettekre figyelemmel a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott része a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okok miatt jogszabálysértő, ezért azt a Kúria hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatva a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján, mellőzve a kármegosztást, kötelezte az alperest a kártérítés megfizetésére.

A Kúria észlelte az ítélet írásba foglalásakor, hogy a perköltségek összegének meghatározásánál a kihirdetett ítéletben számítási hibát vétett, ezért az írásba foglalt ítéletben a kijavított összegek szerepelnek.

Az elsőfokú eljárásban felmerült perköltségek megállapítása Pp. 270. §-ának (1) bekezdése szerint alkalmazott Pp. 81. § (1) bekezdésén, a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségekről szóló rendelkezés a Pp. 78. § (1) bekezdésén, míg az illeték viseléséről szóló rendelkezés a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2015. november 25.

Dr. Havasi Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Almásy Mária s.k. előadó bíró, Dr. Udvary Katalin s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

kúriai tisztviselő

HM